

Niels Grønkjærs prædiken påskedag

Taler

Niels Grønkjær
Sognepræst

Dato

21. april 2019

Sted

Vartov Kirke

En lettere forhutlet ung mand stod en hel dag i regnen uden for John Lennons hus. Han inviterede ham ind til en kop te ved køkkenbordet: 'Hvorfor står du derude? Hvad vil du?' 'Jeg føler, at dine sange er skrevet til mig.' Lennon svarer: 'It's just words!'

Jeg ved ikke, om den unge mand blev skuffet, som han sad dér og varmede hænderne på tekoppen, og om det lykkedes Lennon at afvende hans beundring. Men sangene må være blevet hængende: Girl, Help!, Strawberry Fields, Revolution, Imagine. Ord er ikke bare ord – og det er et spørgsmål, om de overhovedet kan trækkes tilbage.

Der er ord, vi bærer med os, ord der bærer os. Evangeliets ord er sagt og skrevet til os. Det er alene derfor, de siges: for at bære os og for at vi skal bære dem med os. For at vi skal tro. Det er den eneste betydning, evangeliets ord har. At de smelter sammen med vores liv. At ordene indforlives.

Hvad er forhindringen for det? Det er, at det ene ord – som alle de andre ord samles i, opstandelsesordet – af en eller anden grund kan forekomme os utroværdigt.

Opstandelsen er ubegribelig. Døden er ubegribelig. Men opstandelsen er ikke mere ubegribelig end døden. Ja, for os som kun kender til at leve, og som kun kender døden ved, at andre dør fra os – for os kan døden forekomme mere ubegribelig end opstandelsen.

I Thomas Manns roman "Josef og hans brødre" har faderen Jakob og lillebroderen Benjamin modtaget den – viser det sig – utroværdige meddelelse om Josefs død. For dem begge gælder dette: 'Den naturlige manglende evne til at tro på døden er negationen [fornægtelsen] af en negation [benægtelse] og

fortjener et positivt fortegn. Den er hjælpeløs tro, for al tro er hjælpeløs og stærk i sin hjælpeløshed' (2,237).

Evangeliet om opstandelsen – det glædeligste af alle glædelige budskaber – forkyndes for kvinderne for, at de skal skynde sig hen og fortælle det til disciplene, specielt til Peter. For det var nok ham, der sørgede mest, da han græd over af have fornægtet Jesus.

Glæden kan ikke blive hos sig selv. Den må straks deles med andre. Den må deles med de sørgende.

Man kan som bekendt græde i kor, og man kan græde, når man er alene. Men kun idioter ler, når de går rundt for sig selv.

Man kan sørge alene eller i fællesskab. Man kan godt glæde sig alene – men det kniber i længden. Det er næsten umuligt at holde glæden for sig selv.

Glæden vokser, når den deles.

Men er det det, kvinderne gør? Deler de en glæde? Det fortælles, at de 'flygtede fra graven, for de var rystede og ude af sig selv' – de var ekstatiske, som der står. 'Og de sagde ikke noget til nogen, for de var bange.' Ikke nok med, at man kan komme i tvivl om, hvorvidt de overhovedet får viderebragt budskabet til Peter og de andre. Men tager de det overhovedet til sig?

Når kvinderne er rystede og bange, kan de vel ikke bringe glæde. Og dog hedder det altså, at de er ekstatiske, ude af sig selv. De er ude af sig selv af frygt. Derfor kan de også blive ude af sig selv af glæde.

I begge dele – frygt og glæde – er vi ude af os selv. Vi er rettet mod noget andet end os selv. Det, der indgød os frygt, kan indgyde os glæde. Det kan vende. Kvinderne befinder sig lige midt i dette omslag. De modtager budskabet, mens de står i graven og ikke kan komme af med deres sorg.

Vi er ikke anderledes stillet end dem. Vi står midt i vendingen fra frygt til glæde. Fra at vores virkelighed er rystet til at den bliver fortrolig. Mellem at være kastet ud af den og se os selv i den.

Dér er vi altid. Der er rig anledning til at den sociale, politiske virkelighed kan virke uoverskuelig og besværlig. Det kan få os til at søge mod naturen, som kan forekomme mere medgørlig – selv om den i vores såkaldt antropocæne tidsalder, hvor mennesket har bredt sig overalt, ikke er noget uberørt refugium. Uoverskueligheden kan også få os til at søge tilflugt i begrænsede fællesskaber, som definerer sig ved dem, de udelukker. Også det er en slags flugt.

Men evangeliet forsoner os med virkeligheden på en anden måde. Evangeliet om opstandelsen bringer glæden ind i vores liv.

Opstandelsesevangeliet er det modsatte af virkelighedsflugt. Kvinderne 'flygtede fra graven', ja. Men det var tomheden, de lod bag sig. Det døde lod de ligge. Det var natten, de flygtede fra. De skyndte sig hen til dagen, til livet, hen til den fyldte virkelighed, hvor frygten viger for glæden.

Men hvorfor slutter evangeliet uden at kvinderne faktisk får viderebragt budskabet? For selv om deres frygt vendes til glæde, udbredes denne glæde så, eller holder de den for sig selv? Der hedder jo, at 'de sagde ikke noget til nogen'.

En glæde, der ikke udbredes, kan falde tilbage i frygt. En glæde, der ikke deles, kan mattes og forgå.

Når evangeliet slutter, hvor det gør, så er det for, at vi skal gribe det dér. Det er skrevet til os. Guds ord er sagt til os – det har kun den betydning.

Vi modtager det, hvor vi er. Når vi – som kvinderne – er ekstatiske; når vi står ud af os selv i frygt og glæde. Derfra skal vi udbrede glædesbudskabet. Også vores egen frygt bliver mindre, når vi spreder glæder.

Det værste er at blive hos sig selv. Hvis vi forskanser os i os selv, bliver vi ensomme og virkeligheden bliver en trussel. Frygten for frygt avler mere frygt.

Vi må vedkende os frygten, hvis glæden skal vare. Glæden opstår af frygten, som dagen opstår af natten, livet af døden.

Kingo synger et sted, at 'angest skal avle en varende glæde'. Der er mange små og store glæder, som kan opveje frygt og trøste vores sorger. Tilværelsen er rig nok til, at enhver vil kunne finde dem.

Men evangeliets glæde giver også mere end trøst. Den giver styrke. Denne glæde er varende, fordi den udspringer af natten, døden, den tomme grav. Det er en glæde, som er stærk, fordi den har forvundet den modstand, den bærer i sig. Sådan som troen – ifølge Mann – er stærk i sin hjælpeløshed.

Det, der har henligget i mørke, træder frem i lyset. Hvad der gemte sig i nattens søvn, viser sig, når man vågner til dagens klarhed. Ude af sig selv i noget andet, finder man sig selv i virkeligheden. Det er den rene glæde: at høre til i at man er ude af sig selv i noget andet. Guds glæde over os.

Når en forælder i legen skræmmer barnet med lyde og gebærder og halve forklædninger – og med ét lægger det af sig, genoprettes fortroligheden. Den ene ekstase, frygten, slår om i den anden: lettelsen, glæden. – Og barnet falder forælderen om halsen.

Ingen ser opstandelsen. Kvinderne kommer ud til graven, 'da solen var stået op' – altså da Jesus var opstået. Evangelisten fremstiller ikke opstandelsen og indbyder ikke til, at vi skal se det for os. – Kunstens billeder af opstandelsen er oftest ringe, som man ser her til højre for alteret.

Billeder er ikke virkeligheden. De er afbilleder af virkeligheden. Billeder kan alligevel være så fortættede, at de rækker os noget, måske endda noget guddommeligt. Derfor æres ikoner. De, der betragter, berører, kysser den hellige ikon, de møder dér Kristus, Maria eller helgenen selv.

Det er måske ikke så fremmedartet endda. En af de gamle fortalere for ikondyrkelsen (Johannes af Damaskus) skriver, at han ofte har set sørgende mennesker omfavne en klædning, som har tilhørt den savnede 'som om denne klædning var den elskede selv'. Sådan som der ikke er nogen afstand mellem ikonbilledet og den guddommelige virkelighed.

Men 'vi' tiltror ikke billeder denne magt – fordi vi oplever, hvor stor en magt afbilleder har over os. 'Vi' tilbeder ikke ikoner. 'Vi' falder ikke på knæ for et billede af Jomfru Maria. Nutidens kunst vil ikke have os til det.

Opstandelsesglæden har ingen billeder, kun ordet at holde sig til. Budskabet om at den korsfæstede er opstået. Sagt i den tomme grav og viderebragt derfra: 'Han er opstået, han er ikke her.'

'It's just words!', vil nogen måske sige. Og det er næsten rigtigt. Men ikke helt. For det er ikke 'bare' ord. Det er Guds ord.

Grundtvig har et helt vildt udtryk. Han spørger: 'Stod han op, som ordet går? / Mon hans ord igen opstår?' Ordet går ikke som sladder, ikke som rygter går. Ordet om opstandelsen går fra mund til mund med glæde. Først fra den unge mand til kvinderne, og da de endelig får munden på gæd til Peter og de andre disciple, og nu til os. Videre endnu – for i glæden kan heller ikke vi heller holde opstandelsesordet for os selv. Vi er jo ikke idioter.

Så ja, han stod op som ordet går, og han opstår, når det gør det. Det kan vi ikke lade være med at tro. Det er ikke et billede, men virkeligt.

Bare et ord. Sagt til os.

Glædelig påske!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet, Påskedag

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/niels-groenkjaers-praediken-paaskedag-2019>